

Vår dato:
13.10.2006

Vår referanse:
200503308-31

Deres dato:

Deres referanse:

Arkivnr.:
000

Org. nr.:
964 982 953

Kommunal og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

Uttalelse fra Fylkestinget i Nordland til NOU 2006:7 Det lokale folkestyret i endring?

Fylkestinget i Nordland ha i møte 9. okt. 2006 behandlet ovennevnte utredning om deltakelse og engasjement i lokalpolitikken.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Fylkestinget i Nordland slutter seg til hovedlinjene i Lokaldemokratikommisjonens innstilling. Fylkestinget deler kommisjonens bekymring over den synkende valgdeltakelse ved kommune- og fylkestingsvalg. Fylkestinget understreket i uttalelsen til forrige utredning betydningen av at kommunesektoren har et bredt ansvarsområde som gir handlingsrom og frihet til å prioritere og ta initiativ. Utstrakt desentralisering av makt og ansvar samt tydelig arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåene vil etter fylkestingets oppfatning også styrke lokalvalgenes betydning.
2. Fylkestinget går inn for at kommunestyre- og fylkestingsvalg avvikles samtidig. Stortingsvalget gjøres i eget valg - som i dag. En forutsetter også at Sametingsvalget avholdes samtidig med Stortingsvalget.
3. Dagens stemmerettsalder på 18 år opprettholdes
4. Fylkestinget ser det som viktig å iverksette tiltak som gjør det lettere for velgerne å avgi stemme, gjennom tilrettelagt informasjon og god fysisk tilgjengelighet i valglokaler, valg på søndag og satsing på å utvikle sikre elektroniske valgløsninger. Det er viktig at det blir informert bedre om velgernes mulighet til å stemme blankt.
5. Utviklingen har gått i retning av færre politiske verv og økt bruk av gjennomgående representasjon. Dette blir gjort for å sikre at de som representerer skal ha god og helhetlig oversikt i forhold til de beslutninger som skal fattes. Men samtidig kan dette være problematisk i forhold til å ivareta god representativitet. Konsentrasjonen av verv kan innebære en "profesjonalisering" av politikken som igjen kan medvirke til å svekke nyrekruttering til lokalpolitikken. Fylkestinget ser det som viktig at kommunestyrene

debatterer dette og andre spørsmål om hvordan demokratiet kan fungere best mulig, og at det legges til rette for at alle lag i befolkningen har mulighet til å delta i lokalpolitikken.

6. Fylkestinget ser det som en utfordring for lokaldemokratiet å kanalisere individuelt saksorientert politisk engasjement inn i det representative lokalpolitiske arbeid.
7. Det representative demokratiet er fundamentet i det lokale selvstyre. Fylkestinget ser bindende folkeavstemninger som brudd på dette prinsippet, mens rådgivende folkeavstemninger kan fungere som gode supplement til ordinære politiske prosesser. Ordningen med innbyggerinitiativ er god og kan være en viktig kanal for ungdom. Fylkestinget er enig i at også unge under 18 år skal kunne fremme forslag. Dette vil blant annet kunne bidra til å få de unge til å organisere seg politisk senere.
8. Ny teknologi har potensialer til å vitalisere lokaldemokratiet. Det ligger her nye muligheter til informasjon til og dialog med innbyggerne. Dette er verktøy som kan og bør utnyttes bedre for å synliggjøre lokalpolitikken og åpne kommunale prosesser for økt innsyn og deltakelse fra innbyggerne.
9. Fylkestinget ser det som viktig at det gjennomføres forsøk og utvikles nye tiltak som kan vitalisere lokaldemokratiet. Ungdom, innvandrere og kvinner bør være prioriterte målgrupper i denne sammenheng.
10. I demokratiet representerer brukernes deltakelse både muligheter og utfordringer for det representative lokaldemokratiet.
Brukermedvirkning kan gi legfolk mulighet til deltakelse og erfaring som gir innsikt og kunnskap om kommunal virksomhet. Dette kan styrke forholdet mellom kommunene og innbyggerne og være en rekrutteringskanal til engasjement og deltakelse i representative politiske organ.
Fylkestinget ser imidlertid at brukermedvirkning kan komme på tvers av det tradisjonelle folkevalgte demokrati og mener det er viktig å etablere formelle rammer for brukernes medvirkning.
11. I Nordland er Eldrerådet og Fylkeskommunens råd for funksjonshemmede anerkjent som viktige samarbeidsorganer for fylkestinget. På prinsipielt grunnlag er fylkestinget likevel enig med kommisjonens flertall i at kommuner og fylkeskommuner selv må avgjøre hvilke råd og utvalg som skal opprettes. Lovfestingen av denne type råd og utvalg bør derfor fjernes.
12. Fylkestinget er enig i at kommuner og fylkeskommuner bør være tilbakeholdne med å lage begrensninger for ansattes ytringsfrihet og lojalitetsplikt.
13. Fylkestinget kan ikke se at ordningen med direkte ordførervalg i kommunene har skapt økt engasjement rundt kommunevalgene. Blant annet blir dette et "borgermestervalg" der den valgte ordføreren kan representere et kommunestyre der han/hun har det politiske flertallet mot seg. Fylkestinget er imot å videreføre denne ordningen ved valg til fylkekommuner/regioner. Fylkestinget vil allikevel på prinsipielt grunnlag påpeke at avgjørelsen om direktevalg av ordfører skal avgjøres av det enkelte kommunestyret.
14. Fylkestinget mener prinsipielt at kommuner og fylkeskommuner selv bestemmer spørsmål om egen organisering, herunder bruk av ulike selskapsformer. Denne type organisering forutsetter gode styringsmekanismer for å sikre nødvendig demokratisk innsyn og ansvar.

15. Fylkestinget ser de frivillige organisasjoner som viktige samarbeidsparter og kanaler til det sivile samfunn.
16. Fylkestinget støtter forslaget om å etablere en nasjonal database om innbyggernes syn på lokaldemokratiet i egen kommune som vil gi informasjon til de folkevalgte og mulighet til å sammenlikne seg med andre kommuner.
17. Siden det er viktig at alle grupper av befolkningen deltar i politisk virksomhet, bør godtgjørelse for folkevalgte verv unntas fra reglene om begrensning på 1 G.

Merknader:

Partiene fremmet følgende forslag ved komiteens behandling av saken:

Høyre:

Alternativ til fylkesrådets punkt 2:

Fylkestinget går inn for at kommunestyre- og fylkestingsvalg avvikles samtidig.

Alternativ til fylkesrådets punkt 4:

Fylkestinget ser det som viktig å iverksette tiltak som gjør det lettere for velgerne å avgi stemme, gjennom tilrettelagt informasjon og god fysisk tilgjengelighet i valglokaler, valg på søndag og satsing på å utvikle sikre elektroniske valgløsninger.

Alternativ til fylkesrådets punkt 7:

Det representative demokratiet er fundamentet i det lokale selvstyret. Ordningen med innbyggerinitiativ er god og kan være viktig kanal for ungdom. Fylkestinget er enig i at også unge under 18 år skal kunne fremme forslag. Dette vil bl.a bidra til å få de unge til å organisere seg politisk senere.

Alternativ til fylkesrådets punkt 12:

Ansattes yringsfrihet og lojalitetsplikt skal ivartas på en god måte.

Alternativ til fylkesrådets punkt 13:

Nordland fylkesting vil fremheve den enkelte kommunes rett og plikt til selv å ha ansvar for måten man velger ordfører på.

Fremskrittspartiet:

Nytt punkt 7:

Fylkestinget mener bindende folkeavstemning må lovreguleres. Det kommer ofte opp saker som kommunestyret/fylkestinget kan ha problem med å avgjøre og ta ansvar for. Det kan være saker der motsetningene går på tvers av de partipolitiske skillelinjene, eller saker som blir satt på dagsorden uten å ha vært tema i en valgkamp. I slike saker er det rimelig at politikerne kan overlate vedtaksansvaret til velgerne. Fylkestinget mener derfor at kommuner som ønsker det skal få lov til å gjennomføre bindende folkeavstemninger. Med bakgrunn i samme argument bør det også bli innført en initiativrett for innbyggerne der de får mulighet både til sette nye saker på dagsorden og til å etterprøve de folkevalgte sin utforming av politikken. Når det gjeld initiativretten, bør terskelen for å utløse ei folkeavstemning være høy. En løsning er å sette

underskriftskravet til 10 prosent av de stemmeberettigede, eller å regulere underskriftskravet med bakgrunn i kommunestørrelse. Et krav på 10 prosent vil gjøre det vanskeligere å kvalifisere ei initiativ i store byer som Oslo og Bergen, enn i mindre kommuner. Fylkestinget mener at lovverket bør utformast slik at verken bindende folkeavstemninger eller folkeavstemninger initierte av innbyggerne skal kunne brukes i spørsmål som gjelder minoriteter sine levekår eller i spørsmål som kan ha konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter.

Nytt punkt 11:

Fylkestinget støtter ikke forslaget om å avvikle eldreråd og en egen representasjonsordning for funksjonshemning som lovfestet organ og la det være opp til kommunene å avgjøre om de ønsker slike råd eller ikke. Fylkestinget mener det fremdels er viktig at disse organene er lovmessig sentralt forankret.

Nytt punkt 13:

Fylkestinget er positiv til ordningen med direktevalg av ordfører og ønsker at kommunene selv kan velge om de vil ha direktevalg av ordfører eller ikke. Men at det skal være opp til kommunene selv å avgjøre hvor stor myndighet den enkelte ordfører skal få.

Kristelig Folkeparti:

Endring pkt 2

Fylkestinget går inn for kommisjonens flertall om å beholde gjeldende ordning med felles valgdag for kommune og fylkestingsvalg.

Storingsvalget gjøres i eget valg - som i dag.

Nytt pkt 11

I Nordland er eldrerådet og fylkeskommunens råd for funksjonshemmede anerkjent som viktige samarbeidsorganer for fylkestinget.

Fylkeskommunens råd for funksjonshemmede og noen kommunale råd i Nordland har fungert i 30 år og erfaringene er gode. Rådet er i seg selv en viktig møteplass mellom politikere, administrasjon og brukere for informasjon og kunnskapsutveksling. Rådet bidrar til å fremme brukernes medvirkning i politikkutformingen som er svært viktig. Da oppnår rådet kontinuitet i arbeidet slik at det blir målrettet.

Fylkestinget ønsker fortsatt lovfesting av denne type råd og utvalg.

Pkt 13

Alle kommuner og fylkeskommuner skal kunne velge ordfører direkte etter positivt vedtak i kommunestyre og fylkesting. Forslaget innebærer at valget gjennomføres som preferansevalg.

Nytt pkt 17

Siden det er viktig at alle grupper av befolkningen deltar i politisk virksomhet, bør godtgjørelse for folkevalgte verv unntas fra reglene om begrensning på 1 G.

Det norske Arbeiderparti:

Ad. Pkt. 2:

En forutsetter også at Sametingsvalget avholdes samtidig med Storingsvalget.

Pkt. 10:

Endring av første setning:

I demokratiet representerer brukernes deltakelse både muligheter og utfordringer for det representative lokaldemokratiet.

Endring i siste setning:

Fylkestinget ser imidlertid at brukermedvirkning kan komme osv..

Pkt 13:

Fylkestinget er imot å videreføre denne ordningen ved valg til fylkekommuner/regioner.

Fylkestinget vil allikevel på prinsippielt grunnlag påpeke at avgjørelsen om direktevalg av ordfører skal avgjøres av det enkelte kommunestyret.

Sosialistisk Folkeparti:

Nytt forslag punkt 2:

Fylkestinget går mot felles valg for Stortings- fylkestings- og kommunestyrevalg.

Senterpartiet:

Punkt 2 som KrF forslag.

Punkt 11 som KrFs forslag.

Punkt 13 tas ut.

Venstre:

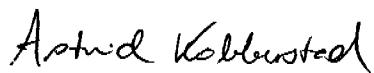
Som første setning i saken skrives inn følgende formulering:

Fylkestinget slutter seg til hovedlinjene i Lokaldemokratikommisjonens innstilling.

Punkt 2 som KrF forslag.

Punkt 13 tas ut.

Med vennlig hilsen

Astrid Kobberstad
Rådgiver